

3.1.Порівняльно-історичне і типологічне мовознавство

Тип дисципліни:

обов'язковий.

Семестр:

перший.

Обсяг дисципліни:

Загальна кількість годин – 90(кредитів ЄКТС - 3), аудиторні години: лекційні - 16; практичні - 16.

Лектори:

доктор філол. наук, проф. Коцюба З. Г.

Результати навчання:

- знати основні поняття та проблематику дисципліни;
- знати історію та методику досліджень у царині порівняльно-історичного і типологічного мовознавства;
- знати генеалогічну класифікацію мов народів світу.

Спосіб навчання:

аудиторне.

Необхідні обов'язкові попередні та супутні дисципліни:

Вступ до мовознавства; Загальне мовознавство; Порівняльна типологія першої іноземної та рідної мов.

Зміст навчальної дисципліни:

Тематичний блок 1. Теорія порівняльно-історичних і типологічних студій.

Порівняльно-історичне мовознавство vs порівняльна типологія vs контрастивна лінгвістика.

Порівняльно-історичний (лінгвогенетичний) метод як сукупність прийомів дослідження мовного матеріалу з метою встановлення спорідненості мов. Методика типологічного аналізу. Базові поняття дисципліни.

Тематичний блок 2. Історія порівняльно-історичних і типологічних студій.

Передісторія розвитку порівняльно-історичного і типологічного мовознавства.

Виникнення компаративістики на поч. XIX ст. (Ф. Бопп, Р. Раск, Я. Грім, О. Востоков). А. Шлейхер і теорія родовідного дерева індоєвропейської родини мов. Типологічні концепції Ф. Шлегеля і А. Шлегеля. Змістовно-типологічна концепція В. фон Гумбольдта.

Розвиток компаративістики в мовах германської, романської і слов'янської груп. Молодограматизм у порівняльно-історичному мовознавстві.

Компаративістика у XX столітті. Внесок українського вченого О. Мельничука.

Тематичний блок 3. Порівняльно-історичне мовознавство і генеалогічна класифікація мов.

Основні мовні родини. Індоєвропейська сім'я мов.

Рекомендована література:

а) основна література

1. Кочерган М. П. Основи зіставного мовознавства. – К., 2006. – 424 с.

2. Семчинський С.В. Вступ до порівняльно-історичного мовознавства (на матеріалі індоєвропейських мов). – К.: ВПЦ — Київський університет, 2002. – 352 с.

б) додаткова література

1. Білецький А.О. Сучасне порівняльно-історичне мовознавство // Мовознавство. – 1975. – №3. – С. 3–12.

2. Глушенко В.А. Принципи порівняльно-історичного дослідження в українському і російському мовознавстві (70-ті рр. XIX ст. – 20-ті рр. XX ст.): монографія. – Донецьк, 1998. – 222 с.

3. Климов Г.А. Основы лингвистической компаративистики / Г.А. Климов, Н.З. Гаджиева. – М.: Наука, 1990. – 166 с.

4. Мейе А. Сравнительный метод в историческом языкознании. – М.: Изд-во иностранной литературы, 1954. – 104 с.

5. Мельников Г.П. Системная типология языков: принципы, методы, модели. – М.: Наука, 2003. – 393 с.

6. Нікітіна Ф.О. Перспективи порівняльно-історичного мовознавства в ХХІ ст. // *Studia Linguistica*. – К.: ВПЦ —Київський університет||, 2009. – С. 237–240.
7. Скаличка В. О современном состоянии типологии // *Новое в лингвистике*. –1963. – Вып. 3. – С. 19–35.
8. Antilla R. An introduction to historical and comparative linguistics. – N.Y.-L.: Macmillan, 1972. – 438 p.

Форми та методи навчання:

лекції, практичні заняття, самостійна робота.

Методи і критерії оцінювання:

- поточний контроль: усне опитування, індивідуально-дослідне завдання, колоквіум.
 - підсумковий контроль: екзамен – у першому семестрі.
- 100-бальна шкала оцінювання.

Мова навчання:

українська